

ИЗВЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОМ ЈАВНОМ УВИДУ, ЈАВНОЈ РАСПРАВИ И ЈАВНОЈ ПРЕЗЕНТАЦИЈИ НАЦРТА УРЕДБЕ О ПРОГЛАШЕЊУ И СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „КОВАЧЕВИЋА ПЕЋИНА”

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

СП „Ковачевића пећина” налази се у западној Србији на територији општине Крупањ, у атару села Церова, засеок Ковачевићи. Према структури површина КО Церова по власништву, целокупна површина у обухвату заштићеног подручја је у приватном власништву. На подручју СП „Ковачевића пећина” успоставља се режим заштите II степена.

Ковачевића пећина је под заштитом од 1975. године као Природни споменик. Од прве заштите протекло је више од четрдесет година па се јавила потреба за ревизијом и усклађивањем акта о заштити са најновијом законском регулативом.

Студију заштите са картографском документацијом (у даљем тексту: документи о заштити) Споменика природе „Ковачевића пећина” израдио је Завод за заштиту природе Србије, на основу овлашћења из чл. 102. и 103. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, број 36/09, 88/10, 91/10 -испр., 14/16 и 95/18 – др. закон).

У складу са чланом 43. Закона о заштити природе стручна основа - студија о заштити са картографском документацијом и нацрт акта о проглашењу заштићеног подручја били су изложени на јавном увиду у периоду од 27. новембра до 16. децембра 2019. године у просторијама Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе Србије.

Законом о заштити природе активности везане за спровођење јавног увида поверене су Министарству заштите животне средине као предлагачу акта.

II ПОСТУПАК ОБАВЉАЊА ЈАВНОГ УВИДА, ЈАВНЕ РАСПРАВЕ И ЈАВНЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Јавни увид у Нацрт уредбе о проглашењу и студију заштите Споменика природе „Ковачевића пећина” одржан је у трајању од 20 дана, у периоду од 27. новембра до 16. децембра 2019. године у просторијама Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе Србије (јавни оглас је објављен 27. новембра 2019. године у листу „Политика”). Све ближе информације о месту излагања, као и потребна објашњења, могла су се добити у службама Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе.

Физичка и правна лица су могла у току трајања јавног увида, закључно са 16. децембром 2019. године, доставити у писаној форми примедбе на документа о заштити Министарству заштите животне средине, поштом или на писарницу, са назнаком „СП Ковачевића пећина - јавна расправа о заштити ”.

Јавна расправа и јавна презентација одржани су 13.12.2019. године, са почетком у 11⁰⁰ часова у просторијама Скупштине општине Крупањ, Маршала Тита бр. 2, Велика сала.

Јавној расправи су присуствовали:

- испред Министарства заштите животне средине Лидија Стевановић, шеф Одсека за заштићена подручја; Малиша Младеновић, руководилац Групе за геодиверзитет и предео и Весна Трипковић Бољанић, Одсек за заштићена подручја;
- испред Завода за заштиту природе Србије Милорад Кличковић.

Осим представника министарства и Завода, јавној расправи су присуствовали представници општинске управе Крупањ, мештани засеока Ковачевићи, као и председник месне заједнице Церово, представници Туристичко-спортске организације општине Крупањ и ПССС „Пољосавет” д.о.о. Лозница.

III ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ УРЕДБЕ О ПРОГЛАШЕЊУ И СТУДИЈИ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „КОВАЧЕВИЋА ПЕЋИНА”

Лидија Стевановић поздрављајући све присутне, отворила је јавну расправу, наводећи да је обавештење о јавном увиду и јавној расправи, у складу са чланом 43. Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Србије бр. 36/09, 88/10, 91/10 - испр., 14/16 и 95/18 - др.закон) било постављено на сајту министарства од 27. новембра 2019. године и у дневном листу „Политика”. У локалној самоуправи оглас о јавном увиду и јавној расправи постављен је на Кгурањ-info.rs, у Лозничким новинама, на огласној табли, на сајту Општине, на Радију Крупањ. Јавни увид трајао је од 27. новембра до 16. децембра 2019. године у просторијама Министарства и Завода за заштиту природе Србије. У складу са чл. 102. и 103. Закона о заштити природе („Службени гласник Републике Србије бр. 36/09, 88/10, 91/10 - испр., 14/16 и 95/18 - др.закон), Студију о заштити Споменика природе „Ковачевића пећина” израдио је Завод за заштиту природе Србије. У току јавног увида, студија је била доступна у просторијама Министарства и ЗЗПС у периоду од 9 до 14 часова, а Нацрт уредбе на сајту Министарства. Физичка и правна лица у току трајања јавног увида, закључно са 16. децембром 2019. године имају могућност да доставе у писаној форми примедбе и сугестије на адресу Министарства са назнаком „Ковачевића пећина - јавна расправа о заштити”. Лидија Стевановић је истакла да се у току јавног увида Министарству обратила Туристичка организација Крупања, која је предложена за управљача заштићеног подручја, из разлога корекције назива предлога управљача, који је у међувремену промењен у Туристичко-спортска организација општине Крупањ, што је измењено и у Нацрту уредбе о заштити.

Милорад Кличковић из ЗЗПС презентовао је вредности овог природног добра. Нагласио је да је Ковачевића пећина већ под заштитом од 1975. године као Природни споменик и да се на ревизији заштите ради од 2005. године. СП „Ковачевића пећина” налази се у западној Србији на територији општине Крупањ, у атару села Церова, засеок Ковачевићи, КО Церова. Према структури површина КО Церова по власништву, целокупна површина од 4 ha 68 a 84 m² у обухвату заштићеног подручја је у приватном власништву.

На подручју СП „Ковачевића пећине” успоставља се режим заштите II степена. На основу домаћег законодавства сврстава се у другу категорију заштите, односно од великог, регионалног значаја, а по IUCN класификацији спада у трећу категорију заштите. На подручју предложеном за заштиту, у кречњацима палеозојске старости (карбон), развијен је подземни карстни облик рељефа у виду пространог, вијугавог и разгранатог хоризонталног канала укупне познате дужине од 985 м, са атрактивним пећинским накитом – високи сталагмити срасли са кратким сталактитима, саливи, бигрене каде, драперије и др. Пећина се састоји из четири дела: улазног дела са два отвора, главног канала, канала са кадама и блатног канала. У Ковачевића пећини пронађено је 12 различитих представника артроподске фауне од којих су две врсте гујиног чешља (*Diplopoda*) нове врсте за науку, једна подврста је ендемична за Србију, а пет врста су балкански ендемити. Пећина је значајна и као станиште слепих мишева који у Србији имају статус строго заштићених врста и налазе се на међународној IUCN листи глобално угрожених врста – велики потковичар (*Rhinolophus ferrumequinum*), медитерански потковичар (*Rhinolophus euryale*), мали потковичар (*Rhinolophus hipposideros*) и дугокрили љиљак (*Miniopterus schreibersii*), а посебно због јединствене мешовите колоније великог потковичара и дугокрилог љиљка. Пећина је значајан палеонтолошки локалитет на ком су пронађени фосилни остаци 7 представника различитих родова сисара, плеистоценске и рецентне старости, од којих је најзначајнији налаз пећинског медведа (*Ursus spelaeus*). Милорад Кличковић навео је забране и ограничења која ће се морати поштовати након ступања на снагу Уредбе о проглашењу Споменика природе „Ковачевича пећина”. Такође је предочио и које су обавезе управљача по Закону, у смислу кадровске и стручне оспособљености. У погледу уређења пећине, изнео је своју наду да ће се у будућности увести модеран начин уређења са што мањим утицајем људског фактора на вредности пећине. У том смислу предложио је уређење без бетонских стаза и увођења вештачког осветљења, које утиче на загревање пећине и развој организама, који нарушавају њен изглед. предложио је и да се смањи број посетилаца, којима би се обезбедили шлемови и адекватна обућа за обилазак пећине.

Лидија Стевановић истакла је да су обавезе управљача да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; обавештава кориснике заштићеног подручја о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја. Упознала је присутне са начином суфинансирања Програма управљања заштићеним подручјима из буџета Републике Србије. Пре него што су заинтересовани могли да изнесу своја питања, сугестије или недоумице, Лидија Стевановић је појаснила даљу процедуру, након истека јавног увида, која подразумева слање предлога уредбе ресорним министарствима ради прибављања позитивних мишљења, након чега Влада доноси уредбу, што представља званично проглашење заштићеног подручја и званично проглашење управљача.

Драган Благојевић, власник једне од три парцеле, на којима се налази ЗП, питао је која су ограничења за власнике имања која се налазе у близини пећине. Лидија Стевановић објаснила је да ће локално становништво моћи да обавља послове као и до сада, да традиционалан начин бављења пољопривредом и употреба вештачких ђубрива није

забрањена, али да ће за употребу одређених хемијских средстава за заштиту биља бити у обавези да траже од Завода услове заштите и сагласност министарства.

Рајко Ковачевић, председник месне заједнице Церове, и један од власника имања у близини пећине, питао је одакле почиње заштита, да ли је јужно од реке и да ли не прелази реку, јер мештанима није најјасније које парцеле улазе у заштиту. Милорад Кличковић објаснио је да заштита није узета у обзир са друге стране реке, те да су уведене забране на површини изнад пећине, да не би дошло до сливања штетних материја у пећину.

Лидија Стевановић је упутила мештане да сарађују са управљачем, који им, уз консултације са министарством може изаћи у сусрет за сва њихова питања и недоумице, и да се, такође, увек могу обратити и самом министарству.

Зоран Стојановић, општинска управа Крупањ, изнео је недоумицу у вези тачне површине ЗП. Одговорено му је да је тачна површина 4 ха 68 а 84 м². Такође је рекао да је у ранијем периоду инспектор из Шапца наложио градским властима да обележе пећину, те да је то благовремено и учињено.

Драган Благојевић је у другом јављању изнео сумњу да једна парцела није унета на графичком приказу. Лидија Стевановић је навела да ће у наредном периоду управљач свакако морати да идентификује границе заштићеног подручја и означи границе. Милорад Кличковић је рекао да врло лако може да се изврши провера координата и да се поново исцртају границе, али да то неће утицати на сам текст уредбе.

Раде Марковић из Туристичко-спортске организације општине Крупањ и мештанин села Церове сматра да су границе заштићеног подручја добро уцртане на графичком приказу, како је он проверио на Геосрбија по катастарским парцелама. По његовим речима, на тој локацији заступљени су шума, на површини изнад пећине њиве, пашњаци и по нека ратарска култура. Људи се углавном баве воћарством и јако мало сточарством, тако да локално становништво није угрожено забранама и ограничењима из Уредбе.

Ружа Јакшић, на чијем се имању налази део заштићеног подручја, а чија је ћерка радила семинарски рад на тему Ковачевића пећине и бавила се катастарским парцелама које улазе у обухват ЗП, сматра, такође, да су границе добро исцртане.

Лидија Стевановић и Милорад Кличковић закључили су да ће се свакако извршити провера граница подручја пре доношења акта о проглашењу.

Александар Петровић, директор Туристичко-спортске организације општине Крупањ захваљујући свима који су радили на доношењу Уредбе, изразио је наду да ће проглашење ЗП донети добробит локалној заједници, јер ће се пре свега средити стање на терену и да мештани неће трпети и да ће моћи обављати своје активности као и до сада.

Лидија Стевановић нагласила је да ће Министарство и ЗЗПС помоћи управљачу у наредном периоду, нарочито у почетку око израде управљачких аката и изразила наду да ће локално становништво моћи продајом својих производа посетиоцима имати финансијских бенефита од заштите.

Јавна расправа завршена је у 12:30 часова.